

## Wspomnienie NZS podczas 25. sesji

**W 45. rocznicę powstania Niezależnego Zrzeszenia Studentów UMK Rada Miasta Torunia przyjęła stanowisko w sprawie upamiętnienia tego wydarzenia.**



*Rada Miasta Torunia pragnie uhonorować 45. rocznicę rejestracji Niezależnego Zrzeszenia Studentów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, oddając hołd środowisku akademickiemu, które w przełomowym momencie historii Polski odważnie upomniało się o wolność i prawa obywatelskie. Rocznicą ta stanowi okazję do przypomnienia roli, jaką studenci toruńskiej uczelni odegrali w procesie demokratyzacji życia społecznego. To także wyraz wdzięczności wobec tych, którzy swoją postawą współtworzyli fundamenty wolnej Rzeczypospolitej – tak brzmi początek stanowiska w sprawie upamiętnienia rocznicy rejestracji Niezależnego Zrzeszenia Studentów UMK, które jednogłośnie przyjęli radni podczas 25. sesji, która*

odbyła się 26 lutego 2026 r.

[>>>> Treść stanowiska Rady Miasta Torunia upamiętniającego 45. rocznicę rejestracji Niezależnego Zrzeszenia Studentów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu](#)

Historię NZS-u działającego na UMK przedstawił przewodniczący Rady Miasta Torunia Łukasz Walkusz. - *Pomimo wybuchu stanu wojennego, działacze NZS-u, podobnie jak działacze Solidarności, nie zaprzestali swej aktywności. Walczyli dalej o wolną Polskę, w podziemiu, a szansa na udane jej odrodzenie pojawiła się pod koniec lat 80. I wówczas NZS się odrodziło, również na UMK* - **mówił przewodniczący Łukasz Walkusz**, podkreślając, jak wielu samorządowców w całym kraju wywodzi się z tej organizacji.

W sesji udział wzięli goście honorowi – twórcy pierwszego NZS-u w Toruniu: Ryszard Brejza, Jacek Kalas, Robert Ziemkiewicz, Andrzej Ryba i Marek Wachnik. - *To, kim teraz jesteśmy, jest wypadkową tego, kim wtedy byliśmy* - **podsumował senator Ryszard Brejza**, który przedstawił rys wydarzeń sprzed 45 lat, które doprowadziły do powołania toruńskiego zrzeszenia. - *Powstanie NZS-u było wynikiem wielkiej determinacji wspólnoty, jaką tworzyliśmy na toruńskim uniwersytecie. Łączyło nas jedno – propaństwowość. Występowaliśmy o Polskę wolną i demokratyczną – i to się udało.*

- *Wasza rola – ojców założycieli, którzy funkcjonowali w ramach tego ruchu, jest zapisana już na kartach historii naszego miasta i upamiętniona w formie dwóch tablic, na budynku Urzędu Marszałkowskiego i przy Dworze Artusa. Dziękuję za Wasz dorobek, za to, co wnieśliście podwalin powstania wolnej Polski. Cały czas jesteśmy państwem niepodległym* – zwrócił się do gości **prezydent Paweł Gulewski**.

Radni i goście sesji wysłuchali także wykładu dr. Przemysława Wójtowicza z delegatury IPN w Bydgoszczy na temat działalności toruńskiego NZS-u.

---

Niezależne Zrzeszenie Studentów w Toruniu powstało 17 września 1980 r., po wydarzeniach i strajkach robotniczych z sierpnia 1980 r. Jego celem była demokratyzacja życia akademickiego. Już w kwietniu 1981 r. wraz z uczelnianą Solidarnością doprowadziło do przeprowadzenia pierwszych wyborów władz uniwersytetu przez reprezentantów całej społeczności uczelni, bez ingerencji władz politycznych i partyjnych.

Na ścianie budynku Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu 25 kwietnia 2016 r. została odsłonięta tablica pamiątkowa przypominająca o wydarzeniach z 17-18 lutego 1981 roku, kiedy studenci UMK, na wezwanie NZS, zorganizowali strajk walcząc o autonomię wyższych uczelni, prawa człowieka i niepodległość Polski. Natomiast 13-14 maja 2016 r. w Toruniu odbyły się obchody jubileuszu 35-lecia NZS UMK, podczas których w Ratuszu Staromiejskim wręczono medale i odznaczenia członkom NZS UMK oraz zasłużonym działaczom opozycji. Medale za Zasługi dla Miasta Torunia na wstędze otrzymali gen. Zbigniew Nowka i NZS, Medal Prezydenta Torunia Thorunium - Wiesław Janowski i Marek Wachnik, medal Marszałka WK-P Unitas Durat Cuiaviano-Pomeraniensis oraz przyznane przez Instytut Pamięci Narodowej Krzyże Wolności i Solidarności.

Sala numer 208 w Urzędzie Marszałkowskim nosi od kilku lat imię zmarłego w 2019 roku generała Zbigniewa Nowka - pierwszego przewodniczącego NZS UMK, współorganizatora strajku studenckiego w lutym 1981 roku i współtwórcy polskich służb specjalnych po 1990 roku.

Natomiast 17 listopada 2017 r. została odsłonięta tablica z nazwą alei Niezależnego Zrzeszenia Studentów UMK. Nazwę nadano odcinkowi ulicy Adama Mickiewicza, pomiędzy aleją Jana Pawła II a rondem Zbigniewa Herberta. Wydarzenie nastąpiło na mocy Uchwały nr 652/2017 Rady Miasta Torunia z dnia 12 października 2017 r. Treść tej uchwały w pamiątkowej formie otrzymali wnioskodawcy, gen. Zbigniew Nowka i prof. Wojciech Polak, oraz przewodniczący NZS-u UMK Mateusz Schallau.

---

W pierwszej części obrad radni uczcili minutą ciszy 4. Rocznicę wybuchu wojny w Ukrainie, a także pamięć zmarłego 24 lutego 2026 r. Zygmunta Makowieckiego, wieloletniego działacza Rady Okręgu Kaszczorek.

*Fot. © UMT 2026, autor: Agnieszka Bielecka, licencja: CC BY-NC 4.0*

- [Go back](#)
- [Share on: X](#)
- [Share on: FB](#)
- [Print](#)
- [PDF](#)